

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо заборони виплати суддівської винагороди у випадку оголошення судді у міждержавний та/або міжнародний розшук) (реєстр. № 3541 від 26 листопада 2015 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 27 листопада 2015 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо заборони виплати суддівської винагороди у випадку оголошення судді у міждержавний та/або міжнародний розшук) (далі – Законопроект) (реєстр. №3541), поданий народним депутатом України Міщенко С.Г.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою усунення соціальної несправедливості в частині отримання заробітної плати суддею, який ухиляється від розслідування порушеної проти нього кримінальної справи та перебуває у міждержавному та/або міжнародному розшуку. Завданням проекту Закону є заборона виплати суддівської винагороди у випадку оголошення судді у міждержавний та/або міжнародний розшук.

Для досягнення поставленої мети пропонується внести відповідні зміни до частини п'ятої статті 49, частини першої статті 101, статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якими передбачити, що виплата суддівської винагороди зупиняється у випадку оголошення судді у міждержавний та/або міжнародний розшук. Рішення про зупинення виплати суддівської винагороди приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора України.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України, судоустрій та статус суддів визначається виключно законами України.

З урахуванням зазначених конституційних вимог Верховна Рада України прийняла Закон України «Про судоустрій і статус суддів», який, зокрема, визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

У зв'язку із прийняттям Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» викладено у новій редакції Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон), зокрема уточнено питання недоторканості судді, відсторонення його від посади, проведення стосовно судді слідчих дій, припинення виплати суддівської винагороди тощо.

Комітет звертає увагу на те, що гарантії незалежності суддів, у тому числі, відповідне матеріальне забезпечення (суддівська винагорода, пенсія, щомісячне довічне грошове утримання тощо) є невід'ємним елементом правового статусу судді, поширюються на всіх суддів України та є необхідною умовою здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом.

Конституційний принцип незалежності суддів означає, в тому числі, позитивні зобов'язання держави щодо охорони матеріального забезпечення суддів від його скасування чи зниження без відповідної компенсації, що є гарантією недопущення впливу або втручання у здійснення правосуддя.

Разом з цим, сутнісний зміст запропонованих змін до частини п'ятої статті 49 Закону свідчить про те, що такі зміни пов'язані саме з тими випадками, коли оголошення міждержавного та/або міжнародного розшуку пов'язане зі здійсненням кримінального переслідування судді, вжиття щодо нього розшукових заходів у зв'язку із переховуванням від органів досудового розслідування, а тому презюмується, що такий суддя не здійснює правосуддя, а навпаки – ухиляється від виконання своїх професійних обов'язків у зв'язку із підозрою у скоєнні злочину.

Згідно чинного Закону суддя, який не здійснює правосуддя або ж відсторонений від посади (крім випадків тимчасової непрацездатності, перебування судді у щорічній оплачуваній відпустці), не має права на отримання доплат до посадового окладу, тобто позбавляється виключно права на отримання доплат до посадового окладу.

Комітет звертає увагу на необхідність дотримання вимог принципу пропорційності у забезпеченні необхідного балансу між цілями та обраними заходами для їх досягнення, позаяк наявність у випадку переховування судді від органів досудового розслідування підстав для оголошення його у міждержавний та/або міжнародний розшук свідчить про реальну небезпідставність оголошеної йому підозри, а тому позбавлення такої особи суддівської винагороди у таких випадках є виправданою реакцією з боку держави на вчинення кримінальних правопорушень суддею.

Разом з цим, Комітет звертає увагу на те, що природа суддівської винагороди, визначеної статтею 133 Закону, передбачає неможливість її позбавлення, однак при цьому можливе встановлення обмеження (зупинення) виплати суддівської винагороди, яке має бути визначено часовими межами чи/та настанням або зміною певних юридичних фактів, зокрема винесення судом виправдовувального вироку щодо судді, можливої реабілітації особи у розумінні кримінально-правового закону.

Вищий адміністративний суд України підтримує запропонований Законопроект та заперечень щодо його прийняття не має.

Комітет з питань запобігання і протидії корупції, розглянувши вказаний проект Закону на своєму засіданні 27 січня 2016 року, дійшов висновку, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Комітет з питань бюджету у своєму висновку зазначає, що вказаний Законопроект матиме опосередкований вплив на показники бюджету (може призвести до зменшення видатків державного бюджету) та у разі прийняття відповідно цього Законопроекту він може набирати чинності у термін, визначений автором законодавчої ініціативи.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку до Законопроекту вважає його положення слушними та підтримує його прийняття, висловлюючи при цьому застереження щодо необхідності уніфікації термінології Законопроекту, зокрема застосування терміну «зупинення» відносно суддівської винагороди у запропонованих змінах до статті 133 Закону, а також звертає увагу на необхідність уточнення, протягом якого часу діють встановлені обмеження на виплату суддівської винагороди, та передбачити підстави та порядок відновлення таких виплат.

Головне науково-експертне управління вважає, що за результатами розгляду у першому читанні Законопроект може бути прийнято за основу із урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо заборони виплати суддівської винагороди у випадку оголошення судді у міждержавний та/або міжнародний розшук), реєстраційний №3541, поданий народним депутатом України Міщенко С.Г. прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Члена Комітету Македона Ю.М.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ